

Tájékoztatott továbbá arról is, hogy folyamatban van egy országos rendelkezés kiadása a különféle fogyatékossgal élő személyek utazási igazolványainak használatával kapcsolatos jogosultságokról, kötelezettségekről és feladatokról.

E rendelkezés beszerzése érdekében szövetségünk később intézkedik majd.

Gulyásné dr. Bölkény Ágota

Nemzetközi hírek

WBU sajtóközlemény az emberi jogok világnapja alkalmából – 2019.12.10.

Az ENSZ közgyűlése 1948. december 10-én fogadta el az Emberi jogok egyetemes nyilatkozatát, amely kimondja, hogy minden ember szabadnak születik, azonos méltósággal és egyenlő jogokkal rendelkezik.

Az ENSZ 1950-ben nyilvánította december 10-ét az emberi jogok világnapjává.

A Vakok Világszövetsége (WBU) a világnap alkalmából sajtóközleményében ismét elkötelezi magát a vakok és gyengénlátók másokéval megegyező emberi jogai, teljes körű társadalmi bevonása és szerepvállalása mellett.

A világszerte 253 millió vak és gyengénlátó érdekeit képviselő Vakok Világszövetsége (WBU) 2019. december 10-én, a nemzetközi közösséggel együtt ünnepli az emberi jogok világnapját.

Minden év december 10-én ünneplik az emberi jogok világnapját, megemlékezve arról a napról, amikor az ENSZ közgyűlése 1948. december 10-én elfogadta az Emberi jogok egyetemes nyilatkozatát. Ezen a napon a WBU arra buzdítja tagjait, az emberi jogi aktivistákat, a támogatókat és a politikai döntéshozókat szerte a világon, hogy csatlakozzanak a vakok és gyengénlátók másokkal egyenlő esélyű jogai érdekében folytatott erőfeszítéseikhez, az Emberi jogok egyetemes nyilatkozatában foglaltaknak és a Fogyatékossgal Élők Jogairól Szóló ENSZ Egyezménynek (CRPD) megfelelően, összhangban a Fenntartható Fejlődési Keretrendszer által kitűzött célokkal és egyéb más emberi jogi eszközökkel, mint például a vakok és látáskárosultak és nyomtatott szöveget egyéb okból használni képtelen sze-

figyelmét a Braille-írásnak, mint a vakok és gyengénlátók emberi jogai teljes körű megvalósításában szerepet játszó egyik eszközének a fontosságára.

A WBU megragadja a lehetőséget arra, hogy kiemelje a Braille-írás fontosságát a vakok és gyengénlátók számára, és kiálljon annak, mint az információ hozzáférhetővé tétele egyik eszközének használata mellett, különös tekintettel az oktatási rendszerek keretein belül. A WBU fellép a Braille-írás-olvasás, illetve a Braille oktatási anyagok elérhetőségének előmozdítása érdekében, különösen a fejlődő országokban működő iskolákban. A WBU elkötelezett amellett, hogy ösztöndíjprogramjai révén elősegítse a Braille-írást-olvasást és az élethosszig tartó tanulást. Az ösztöndíj-lehetőségeket jellemzően olyan fejlődő országokbeli diákok nyerik el, akik hajlandóak megtanulni a Braille-t.

Ugyanakkor, a WBU arra sürgeti a Marrakeshi szerződést eddig még nem ratifikáló országokat, hogy habozás nélkül tegyék ezt meg annak érdekében, hogy minden kiadott mű és könyv hozzáférhető formátumban is elkészüljön, ideértve a Braille-t is.

A Fogyatékossgal Élők Jogairól Szóló ENSZ Egyezmény (CRPD) 21. cikke – A véleménynyilvánítás és a szólás szabadsága, valamint az információhoz való hozzáférés – arra kötelezi a részes államokat, hogy gondoskodjanak arról, hogy a lakosság számára készült tájékoztatás hozzáférhető for-

Magyar Vakok és Gyengénlátók Országos Szövetsége

A vakok írása - Braille-írás - 6 pontból
Egy-egy ablakban megjelenő pontvariációk

álló egységekből épül fel, alkotnak egy-egy betűt, írásjelet ill. számot.

A számok jelzésére számjelzőt használunk.

A nagybetűk jelzésére a előjelzót használjuk

Magyar Vakok és Gyengénlátók Országos Szövetsége

2016.10.30.

mátumokban, például Braille-írásban is elérhető legyen. A CRPD 24. cikke – Oktatás – kimondja, hogy a részes államoknak biztosítaniuk kell azt, hogy oktatási rendszereikben a vak tanulók és hallgatók a szükségleteiknek és képességeiknek legmegfelelőbb módon, pl. Braille-ban részesüljenek oktatásban, olyan oktatók által, akik maguk is képesek a Braille használatára.

Az ENSZ Fenntartható Fejlesztési Célok (SDG) 4. fejezetében megfogalmazott cél a kiszolgáltatott személyek, ideértve a fogyatékossgal élőket is, egyenlő esélyű hozzáférésére szólít fel az oktatás minden szintjén.

A fentiek elérése érdekében a WBU arra buzdítja az országokat, hogy ratifikálják a hivatkozott szerződéseket és tegyék meg az ahhoz szükséges intézkedéseket, hogy a 4. Fenntartható célban megfogalmazottak megfelelő módon valósuljanak meg, és az egyéb akadálymentesítési technológiák támogatása mellett tegyenek a Braille-írás-olvasás fontosságának előmozdításáért. A kormányoknak több lehetőséget kell biztosítaniuk a tanárok számára a Braille-írás elsajátítására, és lehetővé kell tenniük az irodalmi művek és könyvek minél szélesebb körű, Braille formátumban történő megosztását, a Marrakeshi Szerződésben foglaltaknak megfelelően.

A Vakok Világszövetsége (World Blind Union, röviden WBU) a világszerte élő, 253 millióra becsült vak és gyengénlátó érdekeit képviselő világszervezet. Tagjai a vakok saját érdekvédelmi szervezetei és a vakokért dolgozó szervezetek, a világ több mint 190 országából, valamint a látássérültséggel kapcsolatos területeken dolgozó nemzetközi szervezetek.

További részletek a WBU honlapján olvashatók (angol nyelven): www.worldblindunion.org

Ollé Attila nemzetközi referens

Az IBM vak kutatója nem félti a Braille-írást

Ez egy jó példa arra, hogy miért kell a számítástechnikát akadálymentessé tennünk a vakok számára – mondta a World Science Forumon tartott előadását megszakító kissé kínos közjáték közben Aszakava Csieko, az IBM japán kutatója. Aszakava főként vakok számára készít akadálymentesítő eszközöket. A vak számítógéptudós éppen egy videót szeretett volna bemutatni a fejlesztéseikről, amelyet beágyazott a PowerPoint prezentációjába. Rejtély, hogy hogyan követhetett el ekkora hibát, hiszen mindenki tudja, hogy a PowerPointba ágyazott videók sose működnek.

Miközben egyre többen próbálták elindítani a videót a pulpitusnál, Aszakava megjegyezte, hogy ha látna, most biztos lenne fogalma arról, hogy mi történik.

A kutató 11 éves korában, a hetvenes évek elején úgy beütötte a fejét az uszodai medence oldalába, hogy a látóideg-károsodás miatt rohamosan romlani kezdett a látása, és 14 éves korára teljesen megvakult. Tíz évvel később diplomát szerzett angol irodalomból, de szörnyen frusztrálta, hogy vakként nemcsak az önálló mozgásban korlátozta a látókra szabott világ, de az információszerezés forrásai is végletesen beszűkültek számára. Ezért két év alatt elvégzett egy programozó kurzust.

Akkoriban még a mostani helyzetnél is sokkal korlátozottabbak voltak a vakok lehetőségei, ha informatikával akartak foglalkozni. Ezért is ment csodaszámba, hogy Aszakavát azonnal alkalmazta az IBM, és azóta is ott dolgozik. Időközben ledoktorált mérnöki tudományokból.

„Ma már minden tekintetben könnyebb vakként élni, mint mondjuk 40 évvel ezelőtt. Akkoriban alig léteztek még személyi számítógépek, okostelefonok meg pláne. Ha olvasni akartam, három lehetőségem volt: vagy hangoskönyveket hallgattam kazettáról, vagy Braille-t olvastam, vagy az Optacont használtam. Az utóbbi segítségével olvastam el a kinyomtatott kódokat is.” – mondta el az Indexnek Aszakava Csieko.

Az említett Optacon készüléket a hetvenes években fejlesztették ki, és szkennerként működött. A vakok egy 24x6 pixeles kijelzőre helyezték mutatóujjukat, majd végighúzták a könyv sorain a készülék szenzorját. Ahol fekete volt a lap (tehát betűt nyomtattak rá), ott a kijelzőbe épített apró tűk kiemelkedtek. Jobb volt, mint a semmi, de rettentően drága volt, és a nyomtatott betűket egyszerűen nem a vakok igényeit figyelembe véve tervezték, ezért azok olvasása nagyon nehézkes volt, és sok gyakorlást kívánt. Az Optacon fejlesztő cég a kilencvenes években le is húzta a rolót.

A programsorok írásához lyukkártyákat kellett lyukasztania, amely már akkor sem volt éppen a legmodernebb technológia – csakhogy egyszerűen nem létezett semmi, ami kiválthatta volna. A kutató szerint, ha grafikonon ábrázolnánk, hogy a vakok lehetőségei hogyan fejlődtek az időben, egy telítési görbét kapnánk, mert a hagyományos technológiák elérték a lehetőségeik maximumát. Viszont ahogy bejött a mesterséges intelligencia, a fejlődés ellaposodó platója újra exponenciális növekedésbe mehet át.

Aszakava IBM-en belüli laborja ma már szinte kizárólag MI-alapú technológiákat fejleszt, de a kilencvenes években az első valóban használható hangalapú internetböngészővel lett a fejlesztő világhíres. Előtte már fejleszt

tett Braille-szövegszerkesztőt, és az internet elterjedésének kezdetén online könyvtárat szervezett a szabadon hozzáférhető Braille-szövegekből. A vakoknak írt böngészőt először Netscape-pluginként terjesztették, majd 1999-ben különálló termék, az IBM Home Page Reader lett belőle. Néhány éven belül ez lett a vakok által legszélesebb körben használt browser. 2006-ban hagytak fel a fejlesztésével, a kódot nyílttá tették, és Firefox-kiterjesztéssé alakították át.

A kutató előadása közben egy Braille-nyomtatott lapról olvasta fel a beszédet. Ez manapság régimódinak hat, hiszen újabban (az okostelefonokra tölthető szövegfelismerő, képelemző appok korában) egyre kevesebb vak tanul meg Braille-t olvasni. Míg a múlt század hatvanas éveiben minden második vak gyerek használta a Braille-írást elsődleges olvasási médiumként, mára ez az arány 10 százalék alá esett.

A fő okot legtöbbször a technológiai fejlődésben látják, de legalább ekkora szerepe van benne a Braille-tanítók hiányának, illetve a technikai lehetőségeket félreértelmező szülők tévedéseinek. Azt gondolják, hogy a modern világban a gyerekeknek már nem lesz szükségük e képességekre. Pedig nagyon is van: a Braille-t olvasni képes vakok 90 százaléka dolgozik Amerikában, a Braille-t nem olvasóknak csak a harmada.

„A Braille-írás ma is az egyetlen módja annak, hogy a vak ember technikai eszközök nélkül olvasson. A gépi felolvasás nyilvános beszédek alkalmával teljesen használhatatlan. De az olvasás és a hallgatás egyébként sem ugyanaz. Tanuláshoz sokkal hatékonyabb, ha olvassuk a szöveget, mintha felolvastatjuk a számítógéppel.” – érvel Aszakava, majd így folytatja: „Ezért gondolom azt, hogy MI ide vagy oda, még 40 év múlva is használni fogjuk a Braille-írást. Nagyon fontos, hogy a lehető legkorábban elkezdjenek a gyerekek Braille-t tanulni. Én csak 15 éves koromban kezdtem, mert korábban láttam. De már ez is késő volt, az ember ujjának érzékenysége folyamatosan romlik, ahogy idősödik.”

Aszakava legnagyobb, már széles körben elérhető kutatási projektje a Carnegie Mellon Egyetem és az IBM együttműködésében vakok számára fejlesztett úgynevezett kognitív asszisztens, amelynek központi eleme egy iPhone-ra telepíthető beltéri navigációs app, a NavCog. Ez sokkal többre képes, mint a sima navigációs programok, képfelismerő funkciókat építettek bele. Ha szembe jön egy ismerős, tájékoztatja a felhasználót, hogy ki az, és az arcáról még a hangulatát is felismeri. Ha a mellettünk lévő ember hangosan beszél telefonon, figyelmezteti a felhasználót, hogy az illető a telefonján beszél, és nem hozzá szólt.

A leglátványosabb fejlesztésük mégis egy bőrönd. Valójában egy guruló robot, amely kívülről teljesen kerek bőröndnek tűnik. Vakvezető kutya módjára vezeti a vakot, aki a felhúzott fogóját fogja, és így érzékeli a fogantyúba épített taktilis interface jelzéseit. A robotnak, amely még erősen fejlesztési stádiumban van, a kereskedelmi megjelenéséig még jó pár évnek kell eltelnie, szóban lehet utasításokat adni, és ő szóban válaszol, ha komplexebb közlendője van.

Molnár Csaba

http://vakbarat.index.hu/techtud/2019/11/23/az_ibm_vak_kutatoja_nem_felti_a_braille-irast/

Nyelvünk csodái, irodalmunk szépségei

A hangomat adom – beszélgetés Bencze Adéllal

Beszélgetéssorozatunk olyan önkéntes felolvasókkal készül, akik a Bodor Tibor Kulturális Egyesületben dolgoznak, s örvendeztetnek meg bennünket újabb és újabb hangoskönyvekkel. Fogadják az interjúkat olyan szeretettel, amilyen örömmel felolvasóink nyilatkoznak.

- Kérem, mondjon nekünk pár szót magáról, elfoglaltságairól, kedvenc időtöltéseiről, stb.

- A nevem Bencze Adél, Görögországban élek. Idegen nyelvek tanításával foglalkozom. Nagyon szeretek olvasni, főleg magyar nyelven, ezért, amikor Magyarországon járok, próbálok minél több könyvet beszerezni.

- Mi motiválta önt, hogy Görögországban éljen? Hogyan telnek ott mindennapjai?

